

АЛУМНИ КЛУБ ПРАВОСУДНЕ АКАДЕМИЈЕ
Теразије број 41, 11000 Београд

www.alumni-pars.rs | alumniklub.pars@gmail.com

ПРЕДЛОГ АЛУМНИ КЛУБА ПРАВОСУДНЕ АКАДЕМИЈЕ (АКПА) ЗА ДОПУНУ НАЦРТА НАЦИОНАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ РЕФОРМЕ ПРАВОСУЂА ЗА ПЕРИОД 2019-2024. ГОДИНЕ МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ

Алумни клуб Правосудне академије (АКПА) подржава прокламовану визију, општи циљ, као и специфичне циљеве дефинисане Нацртом НСРП 2019-2024.

Овим Предлогом сугеришемо допуну мера у оквиру одређених приоритета, а које би допринеле остваривању специфичних циљева, посебно јачању независности и самосталности правосуђа, унапређењу стручности носилаца правосудних функција, као и унапређењу транспарентности и доступности правде.

1. ОМОГУЂАВАЊЕ ДЕЛОТВОРНОГ ПРАВНОГ СРЕДСТВА У ПОСТУПКУ ИЗБОРА СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА

Право на правно средство улази у корпус уставних права (Члан 36. став 2 Устава Републике Србије - "Свако има право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу.").

Ипак, учесницима у поступку избора на правосудне функције није омогућено коришћење делотворног правног средства, што овај поступак чини манљив са аспекта заштите права грађанина. У текућем реформском процесу овај недостатак је потребно отклонити увођењем могућности подношења правног лека против одлука правосудних савета, који ће након уставних измена бити једини органи који ће одлучивати у изборним поступцима (након искључења Народне скупштине). Два су могућа инстанциона органа у овом случају – Уставни суд или Управни суд. Како би заштита права грађана била делотворна, али пре свега, како би се унапредило поверење у правосуђе, потребно је прописати кратке рокове за одлучивање по жалбама.

2. ДАЉЕ УНАПРЕЂЕЊЕ ТРАНСПАРЕНТНОСТИ У РАДУ И ИЗБОРУ ЧЛАНОВА ПРАВОСУДНИХ САВЕТА

У протеклом периоду остварен је напредак у транспарентности рада правосудних савета, и представници нашег удружења су имали прилике да непосредно прате рад на

седницама савета. Простор за даље унапређење постоји и огледао би се у реализацији следећих мера:

- увођење правила да се записници са претходних седница савета усвајају на почетку прве следеће седнице и правила да се истог дана јавно објављују на Интернет сајту правосудних савета;
- увођење обавезе да се минимум један радни дан унапред јавно објављује заказани термин седнице правосудних савета са дневним редом. Овакву праксу већ спроводи Високи савет судства, али не и Државно веће тужилаца;
- тонско и видео снимање тока седнице правосудних савета у делу који је отворен за јавност.

Унапређење у избору за чланове правосудних савета из реда судија и заменика јавних тужилаца је неопходно како би се свим кандидатима омогућио “једнак третман”, а бирачком телу већа информисаност. Ово пре свега значи да би требао да постоји посебан буџет намењен представљају кандидата и програма, као и организовање јавних представљања програма на нивоу апелационих судова, што би се нормативно регулисало.

3. ОДРЕЂИВАЊЕ КРУГА ПРОЦЕСНИХ ОВЛАШЋЕЊА ПОЛАЗНИКА ПРАВОСУДНЕ АКАДЕМИЈЕ

Нацртом уставних амандмана на Устав Србије, и то амандманом IV став 6, прописано је - *“Суде судије, а законом се може предвидети да у суђењу учествују судије поротници и судијски помоћници.”*

Уколико се на нивоу закона буде предвидело учешће судијских помоћника у суђењу, односно поступање судијских помоћника у одређеним фазама или деловима судских поступака, то ће имати позитивне последице по ефикасност поступака. Разматрање конкретних процесних овлашћења која би била поверена судијским помоћницима изискује посебну пажњу, будући да се права грађана на непристраног судију не смеју оваквим решењем довести у питање. На овом месту желимо да укажемо на учињени пропуст, јер у наведени амандман нису укључена лица која су на обуци за судије Правосудне академије, која не би смела имати мања овлашћења од судијских сарадника, већ, напротив, већа и то пре свега из разлога што је држава у обавези да будућим судијама пружи адекватну обуку и у погледу управљају поступком, под надзором судије, а што је у интересу јачања стручности носилаца правосудних функција, који морају бити у прилици да се служе ограниченим кругом процесних овлашћења и пре самог ступања на судијску функцију, како би ову функцију квалитетније обављали.

4. УВОЂЕЊЕ ПРИЈЕМНОГ ИСПИТА ЗА САРАДНИКЕ

Током прошле године спроведен је први пут организовани пријемни испит за судијске и тужилачке помоћнике од стране Правосудне академије. Ако се зна да је стручност полазника Правосудне академије такође тестирана на пријемном испиту и да

правосудни савети такође спроводе тестове у поступку избора на правосудну функцију, онда преостаје само једна катагорија која приликом заснивања радног односа не пролази тестирање – судијски и тужилачки помоћници.

Предлог је да се радни однос судијских и тужилачких помоћника заснива након спроведеног пријемног испита по угледу на пријемни испит за приправнике, што би утицало на селекцију најбољих кандидата и допринело би транспарентности правосуђа. Могло би се предвидети да од теста буду изузета лица која су радни однос засновала као судијски и тужилачки помоћници. Након овакве нормативне измене, сва лица која би убудуће радила стручне послове у правосуђу заснивала би радни однос на објективним критеријумима.

5. ЈАЧАЊЕ НЕЗАВИСНОСТИ И ДАЉА РЕФОРМА ПРАВОСУДНЕ АКАДЕМИЈЕ

У складу са пројектованом улогом Правосудне академије коју треба да преузме након усвајања предложених уставних измена, потребно је спровести широку јавну расправу о начину функционисања Правосудне академије, која би укључила питања управљања институцијом, њене одговорности, унутрашњег уређења и буџета.

Правац у који би се реформисање Правосудне академије могло усмерити дат је у Мишљењу Венецијанске комисије (бр. 921/2018), које у тачки 42. између осталог садржи препоруку да би Академију требало заштитити од могућег непримереног утицаја, тако што би јој се обезбедио чврст статус у Уставу. У финалној верзији Нацрта амандмана на Устав Србије, у амандману XXXI, Правосудна академија се дефинише као самостална институција која обучава судије, јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца, као и кандидате за те функције и врши друге послове одређене законом. У ставу два је одређено да састав органа управљања Правосудне академије одражава састав Високог савета судства и Високог савета тужилаца. Сматрамо да је цитирани став други недовољно прецизан, јер је истим Нацртом предвиђен различит састав Високог савета судства и Високог савета тужилаца, те да није касно прецизирати предложену одредбу у току формалне процедуре измене Устава пред Народном скупштином.

Најважнија питања реформе Правосудне академије се тичу састава и овлашћења органа управљања, као и начина формирања комисије која би спроводила пријемни испит за будуће полазнике академије. Комисија за пријемни испит би требала да буде састављена из независних стручњака – судија и тужилаца и мора постојати инволвираност правосудних савета у сам поступак избора полазника Академије. Орган управљања Правосудном академијом, с обзиром на повећану важност институције, морао би у свом саставу да обухвати највише правосудне функционере (председника и судије Врховног суда, Врховног јавног тужиоца и заменике врховног јавног тужиоца). Рад Правосудне академије би требало конципирати тако да буде у блиској вези са активностима и радом правосудних савета. Ово су важна питања која превазилазе оквире саме Правосудне академије и зато завређују да буду укључена у НСРП 2019-2024.

Поред тога, Стратегија би требало да определи и питање да ли је потребно у будућности организовати два програма почетне обуке – програм за будуће судије и програм за будуће заменике јавних тужилаца, или остати при постојећем решењу заједничке обуке.

Обука не сме бити само формална, већ мора бити довољно дуга и садржајна, због чега не би требало поред постојеће почетне обуке уводити друге видове обуке, а број полазника мора бити усклађен са процењеним бројем потребних судија и заменика јавних тужилаца, јер би се у супротном неефикасно управљало кадровима и обука свела на формалност.

Кроз програме обуке потребно је јачати свест будућих носилаца правосудне функције о њиховој друштвеној улози, важности принципа судијске независности и тужилачке самосталности и вршити едукацију у погледу међународних стандарда који се односе на њихове статусе.

Стратегија би требало да у оквиру мера за испуњавање одређених приоритета из Нацрта Стратегије уврсти и поменута питања, која би била усклађена са стандардима, посебно са Мишљењем број 4 Консултативног већа европских судија и Препоруком CM/Rec (2010) 12 Комитета министара Савета Европе.